

УДК 635.932

Код UPOV PHYTO_AME

Методика

проведення експертизи сортів лаконоса американського (*Phytolacca americana* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Phytolacca americana* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – саджанці

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу повинна становити 10 саджанців з добре розвиненою кореневою системою.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровими на вигляд, не ураженими хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо якості та сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 **Тривалість експертизи.** Експертиза повинна тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 **Місце експертизи.** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 **Умови для проведення експертизи.** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 **План експертизи.** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 10 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,80 × 0,80 м.

3.5 **Метод дослідження.** Морфологічний опис ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина пагонів);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин / частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 10 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG разове вимірювання 10 рослин або частин 10 рослин (висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 10 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для експертизи на відмінність.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 10 рослин допускається одна нетипова.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він вважається стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Рослина: сила росту (ознака 1);
- Плід: забарвлення (ознака 20);
- Час досягання ягід (ознака 22).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами

рекомендовано висаджувати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди включаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови доводять це унеможлиблюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів лаконоса американського

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QN	Рослина: сила росту VG 1	слабка	3	
		середня	5	
		сильна	7	
2. (*) (+) PQ	Рослина: форма куща VG 1	подушкоподібна	1	
		напівкуляста	2	
		куляста	3	
		овальна	4	
		оберненоконічна	5	
3. (*) QN	Рослина: за щільністю куща VG 1	нещільна	3	
		помірної щільності	5	
		щільна	7	
4. (*) QL	Пагін: характер росту VG 1	прямий	1	
		вигнутий	2	
5. QN	Пагін: за довжиною MG 1	короткий	3	
		середній	5	
		довгий	7	
6. QN	Пагін: за товщиною MG 1	тонкий	3	
		середній	5	
		товстий	7	
7. PQ	Пагін: забарвлення VG 1	зелене	1	
		світло-зелене	2	
		буро-зелене	3	
		червоне	4	
		коричнєве	5	
8. (*) QN	Листок: розмір MG 1	малий	3	
		середній	5	
		великий	7	
9. (*) (+) PQ	Листок: форма VG 1	ланцетна	1	
		округла	2	
		овальна	3	
		яйцеподібна	4	
		оберненояйцеподібна	5	
10. PQ	Листок: форма верхівки VG 1	загострена	1	
		округла	2	
11. PQ	Листок: форма основи VG 1	загострена	1	
		округла	2	
		серцеподібна	3	
12. PQ	Листок: форма поперечного перерізу VG 1	плеската	1	
		випукла	2	
		увігнута	3	
		складена	4	

1	2	3	4	5
13. (*) PQ	Листок: забарвлення VG 1	світло-зелене зелене темно-зелене сизувато-зелене червоне	1 2 3 4 5	
14. QL	Листок: пухирчатість VG 1	відсутня наявна	1 9	
15. QL	Листок: хвилястість краю VG 1	відсутня наявна	1 9	
16. (*) PQ	Суцвіття (китиця): форма VG 2	овальна еліптична циліндрична конусна	1 2 3 4	
17. QN	Суцвіття: за щільністю VG 2	нещільне помірної щільності щільне	3 5 7	
18. QL	Плід (ягода): глянсуватість VG 3	відсутня наявна	1 9	
19. (*) QN	Плід: розмір MG 3	малий середній великий	3 5 7	
20. (*) PQ	Плід: забарвлення VG 4	зелене кремове червоне темно-червоне червоно-чорне чорне	1 2 3 4 5 6	
21. (*) QN	Плід: опадання VG 5	відсутнє або дуже слабке слабке помірне сильне	1 3 5 7	
22. (*) QN	Рослина: час достигання MS 4, 5	дуже ранній ранній середній пізній	1 3 5 7	

8. Пояснення до таблиці ознак сортів лаконоса американського

Коди фаз росту й розвитку рослин, в які рекомендовано робити обстеження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	стеблування
2	цвітіння
3	плодоутворення
4	достигання (початок)
5	повна стиглість

До 2.Ролина: форма куща.

1

Подушкоподібна

2

напівкуляста

3

куляста

4

овальна

5

оберненоконічна

До 9. Листок: форма.

1

Округла

2

овальна

3

яйцеподібна

4

оберненояйцеподібна

5

ланцетна

9. Література

Спеціальна література відсутня.